

PRZEWODNIK PO NOWOCZESNYM WILNIE

VILNIUS

Wilno to nie tylko piękno baroku, wąskie uliczki Starówki i historia licząca stulecia. Wilno to także miasto nowoczesnej architektury miejskiej, rozwijająca się kultura współczesna i znane na skalę światową talenty artystyczne. Warto więc odkryć przestrzenie, skupiające największe skarby sztuki współczesnej, przyjrzeć się im uważniej, zapoznać się z tendencjami w sztuce litewskiej i światowej, poznać osoby o podobnych zainteresowaniach i po prostu dobrze się bawić, w taki sposób wzbogacając siebie. Niniejszy przewodnik proponuje odwiedzić nie tylko znane przestrzenie sztuki nowoczesnej i współczesnej, ale także poznać nietradycyjne miejsca. Dokąd można wybrać się dziś?

Pod otwartym niebem

Wewnątrz pomieszczenia

1. „OPEN GALERY”

**Vytienio g. 50, www.menufabrikas.lt,
+370 656 28206**

Wyjątkowa bezpłatna galeria sztuki pod gołym niebem przywraca zaniedbane tereny miejskie do nowego życia. W przestrzeni przemysłowej na nowo ujawniają się prace artystów litewskich i zagranicznych – rysunki na ścianach fabrycznych, instalacje, rzeźby, performanse, niekomercyjne seanse filmowe. To jest miejsce rozwoju kultury urbanistycznej, ożywiania industrialnego oblicza Wilna. Sztuka jest tu wszędzie – poczynając od dachu, kończąc na podziemiach, a teren zakładu staje się centrum przyciągania mieszkańców i turystów. „Open gallery” jest otwarta dla wszystkich, organizowane są tu nietradycyjne wycieczki, instalacje świetlne służą jako oświetlenie funkcjonalne, dachy budynków wykorzystywane są jako artystyczna platforma ekspozycyjna. Stała ekspozycja jest ciągle uzupełniana o nowe dzieła sztuki ulicznej i instalacje. Galeria sztuki „Loftas fest” i położone wokół niej zaniedbane przestrzenie wypełnione są najnowszymi dziełami artystów o światowej sławie, ukazującymi zarazem nieznaną dotąd oblicze stolicy Litwy.

2. MUZEUM SAMUELA BAKA

**Naugarduko g. 10, www.jmuseum.lt,
+370 5 2120112, I-IV 10:00 - 18:00,
V, VII 10:00 - 16:00**

Wyjątkowe miejsce, w którym można odkryć dziedzictwo litwaków – eksponowanych jest tu ponad sto podarowanych Litwie prac malarskich Samuela Baka, który tu mieszkał, oraz księga społeczności żydowskiej Wilna z XIX w., na stronach której rysował mieszkający wówczas w getcie wileńskim dziewięcioletni Bak. Malarz o światowej sławie, którego dzieła eksponowane są w najważniejszych placówkach świata, pierwsze muzeum swojego imienia postanowił założyć w rodzinnym Wilnie. W ciągu ponad siedemdziesięciu lat pracy twórczej Samuel Bak stworzył własny symboliczny język i styl, określane mianem realizmu alegorycznego. Jego obrazy przedstawiają m.in. ważne dla autora miejsca w Wilnie, codzienne życie getta. Przewodnik wideo pozwala lepiej zrozumieć pełne metafor obrazy, zapoznać się z biografią malarza. W muzeum organizowane są warsztaty edukacyjne dla dorosłych i dzieci o malarzu oraz żydowskim dziedzictwie. Placówka zdobyła nagrodę publiczności w nominacji na wnętrze społeczne w ramach konkursu „Tendencje 2018”.

Krótki życiorys:

Urodził się 12 sierpnia 1933 r. w Wilnie
W latach 1940–1944, w czasie okupacji niemieckiej, był więziony w getcie, w obozie pracy HKP, ukrywał się w klasztorze
W 1942 r. w getcie wileńskim zorganizował swoją pierwszą wystawę malarską
W latach 1945–1948 mieszkał w obozie dla uchodźców w Niemczech, uczył się malarstwa w Monachium
W 1952 r. studiował w Szkole Sztuk Pięknych Besaleel w Jerozolimie
W latach 1956–1959 mieszkał w Paryżu, studiował w Szkole Sztuk Pięknych l'École del Beaux-Arts
W 1993 r. zamieszkał w Westonie, Massachusetts, USA

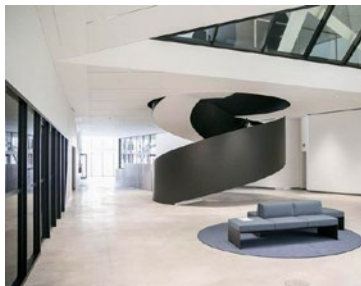

3. MO MUZEUM

**Pylimo g. 17, www.mo.lt, +370 609 83764,
I, III, IV, VI, VII 10:00 - 20:00, V 10:00 - 22:00**

Jest to najnowsze muzeum w mieście, którego ekspozycja liczy ponad 4,5 tys. litewskich współczesnych dzieł sztuki wizualnej, powstałych od roku 1960 do dziś. Ta wyrazista, aktywna przestrzeń kulturowa Wilna, dar mecenasów Danguolė i Viktorasa Butkusów, pozwala przybliżyć twórczość ponad dwustu litewskich artystów. Muzeum stanowi doskonałą okazję poznania litewskiej sztuki na żywo, w nowocześniejszym otoczeniu. MO muzeum jest jednym z najambitniejszych projektów architektonicznych. Budynek został zaprojektowany przez znanego architekta Daniela Libeskinda, wygląda jak dzieło artystyczne. Zachęca ludzi do jedności, spędzania czasu w otoczeniu sztuki, doświadczenia jej od wewnątrz i stawania się jej częścią. Ogród rzeźb z tarasami zaprojektowano tak, by łączył przestrzenie publiczne, tworząc zróżnicowane otoczenie. Zespół architektoniczny propaguje ideę wartościowego spędzania czasu wolnego, skupia grupę aktywnych miłośników sztuki. Muzeum mieści w sobie wiele przestrzeni zachęcających do kontaktu, poczucia, że jest się częścią sztuki: jest tu księgarnia i czytelnia, sklep oraz kawiarnia, organizowane są imprezy edukacyjne, regularne seanse filmowe, dyskusje.

4. CENTRUM SZUKI WSPÓŁCZESNEJ (ŠMC)

Vokiečių g. 2, www.cac.lt, +370 5 2608960, II-VII 12:00 - 20:00

Jest to największe centrum sztuki współczesnej w krajach bałtyckich, które promuje rozwój i integrację współczesnej sztuki litewskiej w kontekście globalnym, prezentuje publiczności najnowsze tendencje artystyczne, inicjuje nowe projekty oraz przyjmuje wystawy obcojęzyczne. W nowoczesnym budynku prezentowane są najnowsze dzieła, organizowane wystawy retrospektywne sztuki XX-XXI w., imprezy muzyczne, taneczne, poświęcone modzie, kinu, animacji, działa gabinet fluxus Jurgisa Mačiūnasa, sala kinowa, w której wiele uwagi poświęca się poszukiwaniom nowych środków ekspresji, czynna jest nieformalna czytelnia. Szczególnym wydarzeniem organizowanym przez Centrum Sztuki Współczesnej jest Bałtyckie Międzynarodowe Triennale Sztuki, skupiające współczesnych artystów z krajów bałtyckich. Każdego roku Centrum odwiedza około 50 tysięcy osób – pozostaje ono szczególnym miejscem przyciągania, w którym rodzą się i są realizowane najnowsze pomysły artystów, kuratorów i innych uczestników procesu artystycznego.

5. OGRÓD RZEŻB CENTRUM SZUKI WSPÓŁCZESNEJ

Vokiečių g. 2, I-VII 12:00 - 19:00

Architekt Centrum Sztuki Współczesnej Vytautas Čekanauskas od dnia otwarcia placówki chciał przeznaczyć ten teren na rzeźby. Dziedziniec pod otwartym niebem jest miejscem realizacji inicjatyw przestrzennych artystów, podkreśla zarazem jednolitość i kompletność zespołu architektonicznego – cennego obiektu dziedzictwa. Obecnie w przestrzeni ekspozycyjnej prezentowana jest wystawa rzeźb Antanasa Gerlikasa, Donata Jankauskasa, Žilvinasa Landzbergisa, Mindaugasa Navakasa oraz Pakui Hardware, latem odbywają się tu imprezy i seanse filmowe.

6. GALERIA „VARTAI”

Vilniaus g. 39, www.galerijavartai.lt,
+370 5 2122949, II-V 10:00 - 18:00,
VI 10:00 - 16:00

Największa prywatna galeria na Litwie prezentuje różnorodną sztukę współczesną, nie ograniczając się do konkretnych mediów. Można tu obejrzeć wystawy obrazów, fotografii, wideo i audio, posłuchać koncertów. Po uprzednim uzgodnieniu, o wystawie opowie historyk sztuki. Placówka reprezentuje twórców państw bałtyckich na międzynarodowej scenie artystycznej.

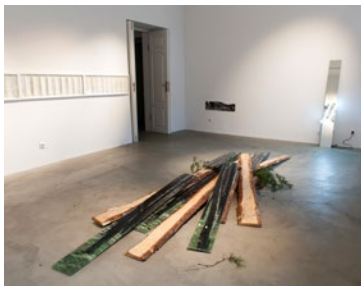

7. GALERIA „PAMĖNKALNIO”

Pamėnkalnio g. 1, www.dsgalerija.lt,
+370 5 2624552, II-V 10:00 - 18:00,
VI 10:00 - 16:00

Ulokowana na ruchliwym skrzyżowaniu galeria w ciągu pięćdziesięciu lat wiele razy zmieniała nazwę, jedno pozostało niezmiennie – prezentowane są tu dzieła profesjonalnych litewskich artystów. W galerii o wieloletnich tradycjach można obejrzeć wystawy autorskie i tematyczne oraz nabyć prace.

8. GALERIA (AV17)

Totorių g. 5, www.av17gallery.com,
+370 617 52272, II-VI 12:00 - 19:00

Galeria współpracuje ze znanymi twórcami rzeźby i biżuterii konceptualnej, poświęca wiele uwagi prezentacji twórczych poszukiwań perspektywicznych młodych artystów. Organizowane są tutaj nieformalne spotkania z twórcami, wykłady, warsztaty oraz międzynarodowe projekty wymiany wystaw, które poszerzają percepcję sztuki współczesnej i zapraszają do bliższego przyjrzenia się światu sztuki przestrzennej.

9. SALA WYSTAWOWA „TITANIK” WILEŃSKIEJ AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH

**Maironio g. 3, www.vda.lt/titanikas,
+370 5 2100136, II-VI 12:00 - 18:00**

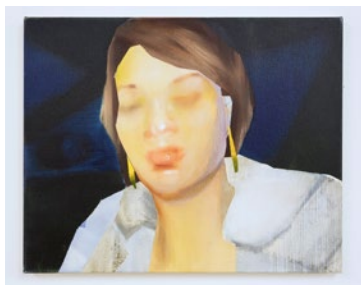
W sali wystawowej, należącej do muzeum Wileńskiej Akademii Sztuk Pięknych, najczęściej organizowane są wystawy prac studentów, absolwentów i wykładowców, odbywają się warsztaty twórcze i konferencje. Tu ciągle trwa eksperyment, eksponowane są prace uczestników konkursów o „Nagrodę młodego malarza” i „Nagrodę młodego projektanta”, odbywają się performanse, są zapraszani młodzi artyści z zagranicy.

10. ULICA LITERACKA (LITERATŲ)

Kiedys na początku ulicy Literackiej mieszkał poeta Adam Mickiewicz, dziś na murze biegnącym wzdłuż ulicy znajduje się ponad dwieście dzieł sztuki, poświęconych litewskim i zagranicznym pisarzom. Płytki z metalu, drewna, szkła i innych materiałów są hołdem artystów sztuk wizualnych złożonym wybranym przez nich mistrzom słowa. Początkowo był to projekt tymczasowy, dziś zaś ulica Literacka jest jedną z najbardziej imponujących w mieście, nietradycyjną galerią, która wyglądem zmienia przez całą dobę.

11. PRZESTRZEŃ PROJEKTOWA „EDITORIAL”

Latako g. 3, +370 655 93347

Miejsce na eksperymenty artystów i spotkania z widownią. Tu mieszczą się redakcje artnews.lt oraz czasopisma „Echo Gone Wrong”, organizowane są wystawy młodych artystów litewskich i zagranicznych, porusza się tematy filozoficzne, dotyczące współczesności, gromadzi się grupka miłośników sztuki współczesnej. Wymagana jest uprzednia rejestracja.

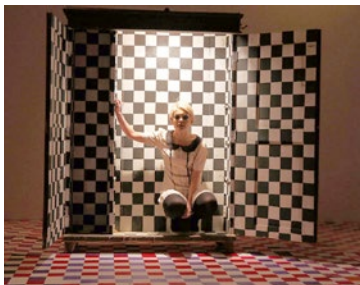

12. INKUBATOR SZTUKI NA ZARZECZU

**Użupio g. 2, www.umi.lt, +370 622 75805,
I-VII 10:00 - 18:00**

Wyjątkowa atmosfera Zarzeczka zaprasza artystów i wszystkich zwiedzających do dialogu w pierwszym inkubatorze sztuki w krajach bałtyckich. Tu, w domu i na jego podwórku, nad Wilenką mają miejsce twórcze poszukiwania, rezydują artyści z całego świata, wre życie artystyczne. W nieformalnym otoczeniu powstają współczesne dzieła, a podwórko, ozdobione instalacjami i rzeźbami jest niczym galeria pod gołym niebem.

13. CENTRUM SZTUK WIZUALNYCH JONASA MEKASA

**Malūnų g. 8, www.mekas.lt, +370 614 78470,
II-V 12:00 - 18:00, VI 12:00 - 16:00**

Na Zarzeczcu przechowywana jest trzecia co do wielkości kolekcja fluxus – prawdziwe awangardowe centrum przyciągania. Ekspozycja nie tylko przedstawia twórczość Jurgisa Mačiūnasa i Jonasa Mekasa, ale także zapoznaje z nowymi twórcami kina, wideo, sztuki komputerowej. Jest to centrum, w którym zawsze znajdują dla siebie miejsce młodzi artyści, sztuka jest tutaj żywa, powstaje na bieżąco, a kiedyś być może również stanie się częścią historii awangardy.

14. TARTLE

Użupio g. 40, www.tartle.lt, +370 5 2477724

W jednym z najważniejszych prywatnych zbiorów sztuki na Litwie można obejrzyć z bliska nie tylko największą kolekcję obrazów o Wilnie, ale także rzeźby, stare mapy Wielkiego Księstwa Litewskiego i Korony Królestwa Polskiego, historyczne prace graficzne, jedną z pierwszych książek drukowanych na Litwie – „Postillę” Jonasa Bretkūnasa. Centrum założone przez Rolandasa Valiūnasa ukazuje dziedzictwo Litwy i zapoznaje z historią kraju przez pryzmat sztuki. Wymagana jest uprzednia rejestracja.

15. NARODOWA GALERIA SZTUKI

**Konstitucijos pr. 22, www.ndg.lt,
+370 5 2195960, II, III, V, VI 11:00-19:00,
IV 12:00-20:00, VII 11:00-17:00**

Pierwsze wielofunkcyjne centrum kultury i sztuki, największa galeria otwarta na Litwie po odzyskaniu niepodległości odstania związki sztuki litewskiej z kulturą innych krajów i kształci kulturę percepcji sztuki wizualnej. Budynek zaprojektowany przez słynnych litewskich architektów Gediminasa Baravykasa i Vytautasa Veliusa w 1980 r. został przywrócony do nowego życia i dziś jest doskonałym przykładem litewskiej architektury późnego modernizmu. Ekspozycja stała przedstawia litewską nowoczesną i współczesną sztukę, rzeźbę, grafikę, fotografię, instalacje, wideo XX i XXI w. Jest to aktywna przestrzeń komunikacyjna, w której zwiedzający mogą zapoznać się z ekspozycją stałą, wystawami, uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych, wykładach i programach edukacyjnych. Jest tu przechowywanych ponad 46 tys. eksponatów, działa też największe na Litwie archiwum informacji o malarzach litewskich XX-XXI w. oraz biblioteka z czytelnią. W centrum edukacji odbywają się zajęcia plastyczne, organizowane są wycieczki, wykłady, spotkania z litewskimi i zagranicznymi malarzami.

16. CENTRUM EDUKACJI, REZYDOWANIA I WYSTAW „RUPERT”

**Vaidilutės g. 79, www.rupert.lt, +370 682 54930,
I-V 10:00 - 17:00**

Znajduje się tu przestrzeń projekcyjna, odbywają się wyjątkowe laboratoria artystyczne i otwarte wykłady, organizowane są nietradycyjne wystawy sztuki współczesnej oraz pokazy filmów wideo i na taśmie, w czytelni dostępnych jest ponad dwieście periodyków poświęconych sztuce współczesnej. Tu mogą też rezydować i realizować swoje projekty artystyczne twórcy z całego świata.

WYDARZENIA

Styczeń

Wileński Festiwal Światła – zachwycająca impreza instalacji świetlnych i designu światelnego daje możliwość nie tylko do oglądania, ale też uczestnictwa. www.beepositive.lt

Marzec

„Kino pavasaris” („Wiosna filmowa”) – festiwal dla miłośników kina, który oferuje przeglądy światowego jakościowego kina autorskiego oraz niezwykłą retrospektywę historii kina. www.kinopavasaris.lt

Kwiecień

„Open House Vilnius” – to weekend architektury otwartej, zapoznający z ważnymi dla miasta, fascynującymi budynkami, które są zwykle niedostępne dla publiczności. www.openhousevilnius.lt

Maj

„Naujasis Baltijos šokis” („Nowy Taniec Bałtycki”) – największy w krajach bałtyckich międzynarodowy festiwal tańca współczesnego, prezentujący najnowsze światowe tendencje taneczne. www.newbalticdance.lt

Tydzień Designu – fiesta designerska z warsztatami twórczymi, wystawami, konferencjami i najnowszymi pracami projektantów. www.dizainosavaite.lt

Czerwiec

Międzynarodowe targi sztuki współczesnej „Art Vilnius” – największe targi sztuki w Europie Wschodniej, które gromadzą najlepszych artystów litewskich i zagranicznych w jednym miejscu. www.artvilnius.com

„Meno celės” („Pracownie sztuki”) – to okazja do zapoznania się z główną kuźnią artystów litewskich oraz z pracami absolwentów Wileńskiej Akademii Sztuk Pięknych. www.vda.lt/meno-celes

„Noc Kultury” – festiwal jednej nocy, kiedy całe Wilno korzysta z performansów, koncertów i kultury w ciemności. www.kulturosnaaktis.lt

Incubator muzyczny „Novus” – imponujący konkurs talentów muzycznych państw bałtyckich oraz koncerty młodych zespołów. www.menufabrikas.lt/novus

„Noc Muzeów” – to szczególna noc, kiedy miejskie muzea otwierają swoje podwoje zwiedzającym, prezentując wyjątkowe ekspozycje i bezpłatne imprezy.
www.muzejunaktis.lt

Wrzesień

Weekend galerii – swoje progi otwierają i proponują specjalne wystawy wileńskie galerie i przestrzenie artystyczne.
www.letmekoo.lt

„Loftas fest” – jedyny urbanistyczny festiwal muzyki i sztuki w krajach bałtyckich, oferujący nie tylko muzykę, ale także otwarte wystawy i nocne seanse filmowe.
www.menufabrikas.lt

Międzynarodowy festiwal fajerwerków „Vilnius fejerija” – imponujące show ognia i laserów, pirotechnicy artystycznie rozjaśniający niebo nad Wilnem najbardziej zachwycającymi występami przy akompaniamencie muzyki. www.fejerija.lt

Październik

Wileński międzynarodowy festiwal teatralny „Sirenos” – sezon teatralny otwiera maraton premier najnowszych zagranicznych i

litewskich spektakli współczesnych.
www.sirenos.lt

„Nepatogus kinas” („Niewygodne kino”) – to międzynarodowy festiwal filmów dokumentalnych o prawach człowieka, a także okazja do spotkania z twórcami, dyskusji z bohaterami filmowymi i działaczami na rzecz praw człowieka. www.nepatoguskinas.lt

„Ahead” – festiwal muzyki elektronicznej, który zaprasza do zapoznania się z międzynarodowymi projektami muzycznymi oraz zrozumienia zjawisk dźwiękowych i elektro- nicznych. www.vilniusfestivals.lt

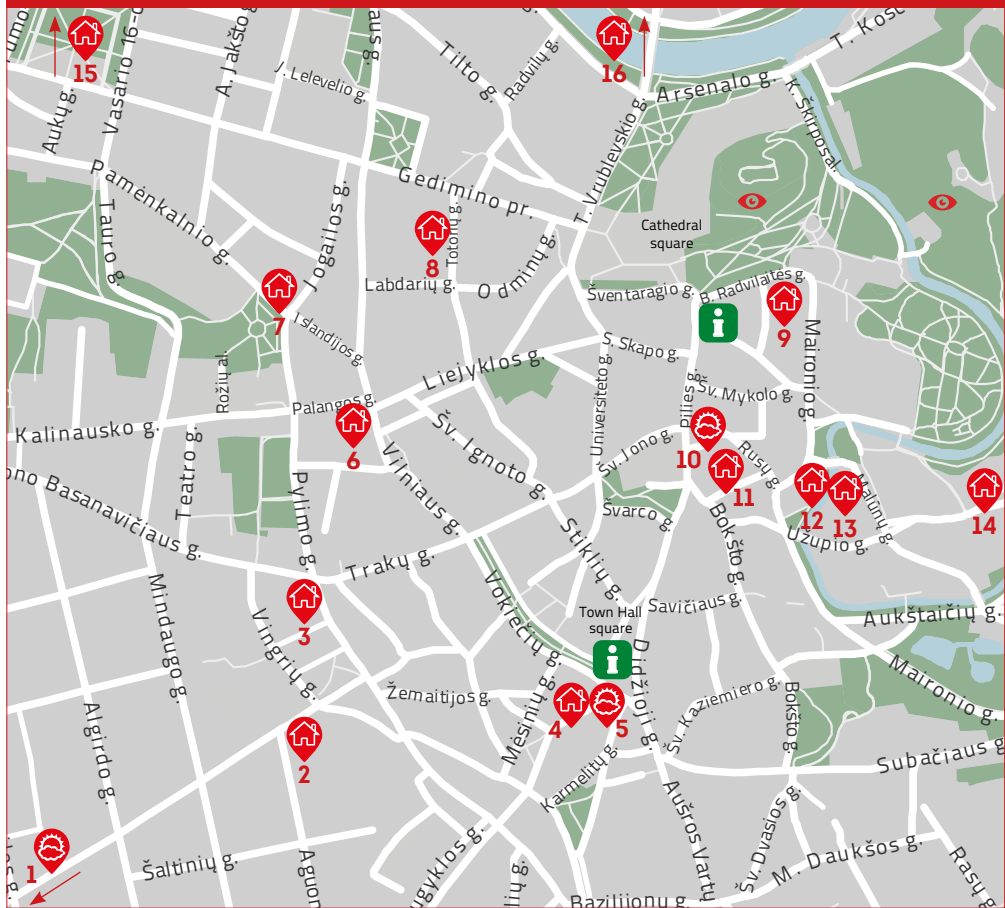
Listopad

„Gaida” – główny i największy festiwal muzyki współczesnej na Litwie, otwarty na muzykę wszystkich tradycji i szerokości geograficznych. www.vilniusfestivals.lt

„Scanorama” – największe i najbardziej widowiskowe międzynarodowe wydarzenie kulturalne sezonu jesiennego, w ramach którego prezentowane są najlepsze, najcenniejsze i cieszące się największym uznaniem w Europie filmy. www.scanorama.lt

MAPA

© Go Vilnius 2018

ARTVILNIUS, Alan Scerbakov, Jokūbas Jarmalavičius,

Norbert Tukaj, Andrej Vasilenko, Džoja Barysaitė, Laima Milkintė, Saulius Žiūra, Gediminas Gražys

WWW.VILNIUS-TOURISM.LT